

Raštingumo mokymas Valdorfo darželyje

Astrida Lackner

Valdorfo pedagogikoje mes, mokytojai, nuolat ieškome būdų, kaip sujungti savo žinias apie ugdymo praktiką (Valdorfo darželyje) su bendrojo ugdymo kalba. Neseniai dalyvavau Valdorfo ankstyvojo ugdymo konferencijoje ir turėjau daug gerų pokalbių su kolegomis ir draugais. Per pietų diskusiją išgirdau, kaip viena gerai patyrusi Valdorfo pedagogė atsakė į smalsios bendrojo lavinimo darželio auklėtojos paklausimą: „Ką jūs darote su skaitymu ir rašymu darželyje?“ - toks buvo jos klausimas. Mano kolega atsakė: „O, nelabai. Mes tai paliekame spręsti mokyklai“.

Buvau nustebusi. Mane pribloškė, kad Valdorfo pedagogas neskelbia, kokio svarbaus darbo mes imamės. Per dažnai girdžiu: „Ankstyvojoje vaikystėje jūs tik kebate ir šluojate“. Manau, kad atėjo laikas atsistoti ir išmokti aiškiai ir drąsiai reikšti savo mintis kalbant apie mūsų mokymo programą.

Raštingumo ugdymas, kuris taip gausiai praktikuojamas Valdorfo vaikų darželiuose, yra viena iš konkrečių vietų, nuo kurios galime pradėti. Šį pavasarį man pasisekė dalyvauti pagrindiniuose „besiformuojančio raštingumo“ kursuose, kurie man padėjo įvardyti tai, ką mes jau žinome ir darome. Dabar norėčiau pasidalyti tuo, ką išmokau.

Valdorfo darželyje mokoma raštingumo pagal *besiformuojančio raštingumo* modelį. Tai reiškia, kad *vaikai visada mokosi kalbos įvairiais būdais*. Šiltoje, meilės kupinoje darželio aplinkoje vaikai, be daugelio kitų dalykų, patiria ir turtingą kalbos bei meno programą. Siūlome žodines istorijas, eilėraščius, mįsles ir daineles, kurios moko sintaksės, struktūros ir žodžių tvarkos. Visi šie kalbiniai pasiūlymai taip pat moko *fonologinio suvokimo* - termino, kuriuo apibūdinamas kalbos ir garsų tyrinėjimas. Naudodamiesi fonologiniu suvokimu galime atpažinti garsų vienetus ir ištisus žodžius bei jais manipuluoti.

Raštingumo mokymasis Valdorfo mokyklose taip pat persipina su kitomis patirtimis, pavyzdžiui, gestais ir judesiais, kurie yra saviraiškos ir įvairių jautimų priemonės. Todėl mes galime tenkinti įvairius vaikų *mokymosi stilius*. Vaizduotėje vaikai manipuluoja simboliais ir juos tyrinėja, taip suvokdami įvairių ženklų prasmę (t. y. paveikslėlis vietoj vardo etiketės, kankorėžis, kurio nebuvimas pasako mums, kad kažkas yra tualete ir pan.). Siūlome trimačių (3D) pristatymų galimybes dirbant su duonos tešla, bičių vašku ir smėliu. Mūsų savaitės ritmu vaikai užsiima menine patirtimi, pavyzdžiui, piešimu ir tapyba. Šie nesuskaičiuojami „*multimodaliniai būdai*“ mokantis literatūros yra kūrybiškumo ir džiaugsmo šaltinis, o vėliau jie yra labai svarbūs skaitymo ir rašymo gebėjimams.

Valdorfo ankstyvojo ugdymo klasėje (darželyje) vaikai ne tik mokosi raštingumo ir kalbos meno multimodaliniais būdais, bet ir ugdomi tam tikrame Valdorfo mokyklos *socialiniame kontekste* (aplinkoje). Mums ypač pasisekė, kad turime stiprias mokyklų bendruomenes, kurios suteikia kultūrinį kontekstą mūsų vaikams. Šeimos, administratoriai ir mokytojai dalyvauja bendruomenės gyvenime rengdami išvykas, žygius, talkas, mokyklos šventes, amatų būrelius, darbo vakarėlius ir kt. Per šią veiklą dalijamės prasminga, bendra patirtimi ir kuriame *santykius bei kultūrinį kontekstą*, kuriame mūsų vaikai tvirtai įsitvirtina. Būdami jautrūs įvairioms šeimoms, kilusioms iš skirtingų kultūrų ir sluoksnių, kaip mokytojai galime mokyti pagal kultūriškai svarbią mokymo programą.

Viena didžiausių dovanų mūsų vaikams yra tai, kad pasakojame istorijas. Kai istorija pasakojama, o ne skaitoma, pasakojimas netampa „sukultūrintu“, o papasakota istorija suteikia galimybę visiems

vaikams susitapatinti su pagrindiniais veikėjais. Vaikų vaizduotėje pasakojimo veikėjai gali būti bet kokio odos atspalvio ar kultūros ir gali būti patiriami kaip viską apimantys, jei mūsų aprašomų scenų *vaizdavimas yra universalus* ir visa apimantis mūsų pačių mintyse.

Taigi matome, kad atkreipdami dėmesį į dabartinę bendrojo lavinimo mokyklose vartojamą terminologiją, galime patenkinti ir viršyti valstybinėse mokyklose dėstomo raštingumo mokymosi lūkesčius.

Ši mūsų raštingumo ugdymo schema apibūdina tik nedidelę dalį to, kas sudaro mūsų ugdymo programą. *Turime geriau suprasti, kas slypi už gerai žinomų Valdorfo ankstyvojo ugdymo veiklų. Esame ankstyvosios vaikystės srities profesionalai. Turime gebėti kompetentingai išdėstyti visus savo darbo aspektus. Mokytis šio pagrindinio edukologinio žodyno ir plėsti savo sąmonę apie didžiąją esmę, slypinčią už mūsų darbo, yra mūsų dabarties ir ateities užduotis.*

Astrida Lackner jau daugelį metų veda ikimokyklinio ugdymo bei tėvų ir vaikų užsiėmimus Skvamišo Valdorfo mokykloje. Ji aistringai mėgsta pasakoti istorijas ir yra įkvėpta įvairialypės vaizduotės, kuria vaikai bando įprasinti pasaulį. Ji taip pat buvo WECAN regioninė atstovė Britų Kolumbijoje, Kanadoje.

Šis straipsnis publikuojamas gavus malonų WECAN naujienlaiškio „Gateways“ leidimą per internetinę Valdorfo biblioteką (JAV).